

SEÇİMİ DÜZ ET, İLK MƏZUNLARDAN OL!

“Türkiyədən, Almaniyadan olan professor heyətimiz, müəllimlərimiz fəaliyyət göstərəcək”

- Qarabağ Universitetinin Klinikası fəaliyyətə hazırdrımı?

- Hazırq. Bu günlərdə Qarabağ Universitetinin Tibb və sağlamlıq fakültəsində pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olacaq komanda üçün təlimlərə start verilib. Tədris proqramları, qiymətləndirmə modellərini əhatə edən təlimlərdə Qarabağ Universitetində tibb təhsili verəcək 40-dan çox müəllimimiz iştirak edir. Onların arasında tibb təhsili mütəxəssisləri, tibdə təməl fənn müəllimləri və peşəkar həkimlər, “tibb bacısı/tibb qardaşı” ixtisası üzrə dərş deyəcək peşəkarlar var. Müəllim heyətimiz fərqli təcürbələrə sahibdirlər. Həm gənc peşəkarlarımız, həm də Türkiyədən, Almaniyadan olan professor heyətimiz, müəllimlərimiz fəaliyyət göstərəcək. Azərbaycan, Türkiyə və Avropadan olan həmin peşəkarlarla keçirilən təlimdə dərş vəsaitlərini, imtahan modellərini müzakirə edirik. Kurikulum üzrə müzakirələrimiz yekunlaşıp, cədvəllərimizi də bu təlimlərdə qərərlaşdıracağıq. Təlimlər 3 həftə davam edəcək və avqust ayının sonunda tam heyətlə Qarabağa köçəcəyik.

- Komandanızı artıq formalaşdırdığınızdan danışsınız. Bu komandada görmək istədiyiniz başqa kimsə var, kimi dəvət etmək istəyirsiniz?

- Əlbəttə. Günlərimin böyük hissəsi komandamıza dəvət etdiyimiz həkimlər, tibb bacısı, tibb qardaşları ilə həm onlayn, həm canlı görüşlərdə keçir. Bakalavriatdan sonra magistraturanı, doktoranturayı da bitirmiş tibb bacısı-tibb qardaşı müəllimi ola biləcək şəxslərin sayı çox deyil. Ölkədə təxminən 10-a yaxın belə şəxs ola, ya olmaya. Odur ki, bu ixtisas üzrə xaricdən dəvət edə biləcəyimiz müəllim axtarındayıq. Bu baxımdan vurğuladım ki, komandamız həm Azərbaycandan, həm də xaricdən dəvət olunan mütəxəssislərdən təşkil olunacaq. Biz komandamızı 3 sütunda görürük. Birinci sütunda Azərbaycanda təhsil almış, karyerasının ortasında olan peşəkarlardır. İstəyirik ki, universiteti yeni bitirən gənc də olmasın, tezliklə yaşı ilə əlaqədar təqaüdə çıxacaq insan da olmasın.

- Karyerasının zirvəsini Qarabağ Universitetinin Klinikasında görsün deirsiniz?

- Bəli, istəyirik ki, karyerasında zirvəni bizdə görsünlər. Onlara dəstək olacaq xaricdən dəvət etdiyimiz mütəxəssislər quruculuq işində kömək göstərəcək, mentorluq edəcəklər. Üçüncü sütunu isə ölkəmizdə yetişmiş, karyerada ölkəmizdə yüksəlmiş peşəkarlar təşkil edəcək ki, onlar Qarabağa gəlib-gedəcək. Bəzi boşluqlarımızı məhz onlarla dolduracağımızı düşünürük.

“Qarabağ Universitetinin Klinikasında elmi fəaliyyətimizi tədqiqat yönündə genişləndirmək niyyətindəyəm”

- Qarabağ Universitetinə xaricdən gələn mütəxəssislərdən biri də sizsiniz. Niyə burdasınız, sizi Amerikadan Qarabağa hansı məqsəd gətirib?

- Bəli, 2001-2003-cü illərdə Azərbaycan Tibb Universitetində, 2003-2007-ci illərdə Türkiyənin İstanbul Universitetində tibb təhsili almışam. 2009-2013-cü illərdə ABS-nin Nyu-York Tibb Kollecinde rezidentura üzrə, 2013-2016-cı illərdə Texas Universitetinin Cənubi Qərbi Tibb Mərkəzində təkmilləşdirmə proqramı üzrə təhsilimi davam etdirmişəm. 20 ilə yaxın müddətdə Nyu-York Tibb Kollecinde, Texas Universitetinin Cənubi Qərbi Tibb Mərkəzində, həmçinin Minnesota ştatında yerləşən Mayo Klinikasında rəhbər vəzifələrdə çalışmışam.

Çoxsaylı elmi əsərlərin müəllifiyəm. Və bir gün fərqlinə vardım ki, Amerikada gördüyüm işləri təhsildə bu səviyyəyə çatın hər kəs görə bilər. Fərqli bir iş görmək, daha çox insanın həyatına toxunmaq lazımdır. Mənim də həkim və müəllim olaraq belə bir imkanım var, bunu niyə öz ölkəmdə etməyim? Və Qarabağda işləmək imkanı olduğunu gördüm. Odur ki, heç tərəddüd etmədən Azərbaycana gəldim. Artıq 1 ildir ki, həm Qarabağ Universitetinin Klinikasını, həm də Qarabağ Universitetinin Tibb və sağlamlıq Fakültəsini qurmaq üçün Azərbaycana qayıtmışam. Burada tələbə, həkim, tibb bacısı, tibb qardaşı yetişdirmək imkanım var və bu qərari verərkən həm də qəhrəman Azərbaycan əsgərindən, bu torpaqları uğrunda canından keçən oğullardan ilhamlandıım. Bundan sonrakı mərhələdə Qarabağ Universitetinin Klinikasında elmi fəaliyyətimizi tədqiqat yönündə genişləndirmək və reproduktiv sağlamlıq sahəsində bilik və təcürbəmi bölüşmək niyyətindəyəm. İnanıram ki, bu sahədə ölkə-

Qarabağ Universitetində tibb təhsili nadir universitetlərdə tədris edilən proqramla aparılacaq”

Tibb ixtisasları üzrə təhsil alan tələbələrə peşəkar kadr kimi hazırlanmasını təmin edəcək, tibb sahəsində elmi tədqiqatlar aparacaq və regionda əhəlinin sağlamlığının qorunmasında iştirak edəcək Qarabağ Universitetinin Klinikası növbəti tədris ilindən fəaliyyətə başlayacaq. Klinikanın baş direktoru Samir Babayev “Azərbaycan müəllimi”nə müsahibəsində hazırlıqlardan, klinikanın qurulması prosesindən danışib.

mizdə aparıcı tibbi və akademik mühitin formalaşmasına töhfə verəcəyəm. Bu, mənim həm də vətəndaşlıq missiyəmdir.

“İntegrativ tədris proqramı həyata keçiriləcək”

- Güclü komanda formalaşdırılıb və dediyinizə görə, tədris proqramlarına da komanda şəklində qərar vermişiniz. Proqramlarınızın fərqi, üstünlüyü nə olacaq?

- Qarabağ Universitetinin Tibb və sağlamlıq elmləri fakültəsində integrativ tədris proqramı həyata keçiriləcək. Bu proqram dünyada nadir universitetlərdə tədris edilir. “İnterprofesional education” (IPE) adlanan bu proqram iki ixtisasın bir arada öyrədilməsini ehtiva edir. “Tibb bacısı/tibb qardaşı”, “Tibb” ixtisası üzrə yetişdirəcəyimiz tələbələrə bərabər dərş keçəcək, bərabər öyrənəcəklər. Bu da onlara imkan yaradacaq ki, bir komanda olaraq işləməyi tələbəkədən öyrənsinlər. Təbii ki, “Tibb bacısı/tibb qardaşı” ixtisası ilə həkim ixtisaslarını təhsil alanlar axıra qədər bir yerdə, bir auditoriyada davam etdirə bilməzlər. Tutaq ki, həkimlər üçün müalicə və diaqnostika tərəfi daha vacib olduğu üçün həmin ixtisaslarda əsasən bu istiqamətdə tədrisə üstünlük veriləcək. “Tibb bacısı/tibb qardaşı” ixtisası üzrə hazırlanan kadrlarımızda isə xəstəyə qulluq istiqaməti əsas təşkil edəcək. Bu səbəbdən II kursdan dərşlər qismən ayrılacaq, buna baxmayaraq, tələbələrərimizin bir yerdə vaxt keçirmələri, komanda kimi formalaşmaları üçün yuxarı kurslarda da birgə öyrənmə prosesini təmin edəcəyik.

“Xəstə həkimin, ya da ona xidmət edən tibb bacısının yanında çıxandan sonra özünü yaxşı hiss etmərsə, demək, o həkim və ya tibb bacısı, tibb qardaşı uğursuzdur”

- Qarabağ Universitetində tibb təhsili alanların hansısa başqa özəlliyi olacaqmı?

- Həkimlik, tibb bacısı, tibb qardaşı peşələri, sadəcə elm deyil. Düşünməz bundan ibarətdir ki, xəstə həkimin, ya da ona xidmət edən tibb bacısının yanında çıxandan sonra özünü yaxşı hiss etmərsə, demək, o həkim və ya tibb bacısı, tibb qardaşı uğursuzdur. Bu peşələr düzgün resept yazmaq, yaxud düzgün prosedura yerinə yetirməklə məhdudlaşmır, onların əsasını ünsiyyət, empatiya qurmaq təşkil edir. Tələbələrərimiz fakültəmizə 16-17 yaşından gələcəyi üçün onları düzgün inkişaf etdirmək, hərtərəfli yetişdirmək üçün incəsənət vacibdir. Biz də tələbələrərimizin bu istiqamətdə bacarıqlarını da inkişaf etdirəcəyik. Bunun üçün də Qarabağ Universitetinin imkanlarından istifadə edəcəyik. Bildiyiniz kimi, Qarabağ Universitetinin 7 fakültəsindən biri də İncəsənətdir. Ona görə də hər bir tələbəmizin qarşısında mütləq seçməli olduğu bir incəsənət növü olacaq. Seçmək məcburiyyət olsa da, məşğul olacağı növlərə özləri qərar verəcəklər. İstər musiqi, istər rəsmi seçə bilərlər. Yaxud dizayn, aktyorluq, rəqs və başqa istənilən incəsənət növü ilə həftədə bir neçə saat məşğul olmaq onların şəxsiyyət kimi formalaşmalarında rol oynayacaq.

“Təcürbəyə əsaslanan tədris prosesi təşkil edəcəyik”

- Müəllimlər seçilib, tədris proqramları müəyyənəldirilib, hətta məşğuliyyətlərinə belə qərar verilib. Bəs tələbələr necə? Söhbət neçə nəfər tələbədən gedir? 2 ixtisas

üzrə bu il neçə nəfərin qəbulu planlaşdırılıb?

- Tələbə sayı 100 nəfərlə məhdudlaşır: onların 70-i “Tibb” ixtisası, əvvəlki adı ilə desək, “Müalicə işi”, 30-u isə “Tibb bacısı/tibb qardaşı” ixtisası üzrə təhsil alacaq. “Tibb bacısı/tibb qardaşı” bakalavriat səviyyəsində tədris olunacaq. Azərbaycan Tibb Universiteti də bakalavriat səviyyəsində tibb bacısı, tibb qardaşı hazırlayır. Düşünürəm ki, bu bakalavriat proqramı gənclərimiz üçün fərqli imkanlar açacaq. Hazırda orta ixtisas təhsili müəssisələrində yetişən peşəkar tibb bacısı, tibb qardaşı tələbələrərimiz var, lakin onların akademik həyatlarını davam etdirmək imkanları olmur. Yaxud idarəçilikdə təmsil oluna bilmirlər. Bakalavriat səviyyəsində təhsil alanlar isə sonradan təhsillərini magistraturada davam etdirir, daha sonra universitetdə müəllim kimi fəaliyyət göstərirlər. Nəinki akademik həyatlarını davam etdirmək, həmçinin xəstəxanaların idarəetməsinə cəlb olunub, karyerada sürətlə irəliləmək imkanı qazanırlar.

- Bəs sonrakı illərdə tələbə sayını artırıracasınız, yoxsa bu say məqsədyönlü nəzərdə tutulub?

- Daha çox məqsədyönlüdür. Biz Qarabağ Universitetinin Tibb və sağlamlıq elmləri fakültəsində təcürbəyə əsaslanan tədris prosesi təşkil edəcəyik. Sırf bu səbəbdən fakültəyə plan yeri azdır. Burada fənlərin integrasiya olunmuş şəkildə tədrisindən söhbət gedir. Məsələn, “Ürək-damar sistemi” mövzusunı tələbələrərimiz tam şəkildə öyrənəcək. Sistemin anatomiyası, fiziologiyası və farmakologiyası bir arada tədris ediləcək və bu, tələbələrə fənlərarası əlaqələri daha asan qurmağa, mövzuları daha yaxşı mənimsəməyə kömək edəcək. Əvvəllər tibb təhsilində, tutaq ki, anatomiyanın tədrisinə bir il və ya bir il yarım ayrılırdısa, indi artıq bu yanaşmadan imtina edilir. Bu, bizim fərqləndiyimiz əsas xüsusiyyətlərdən biri olacaq.

- Tələbələrərimiz insanı, onun orqanizmini və xəstəliklərini necə, hansı şəraitdə öyrənəcəklər? İlk gündən Qarabağ Universitetinin Klinikasında bunun üçün zəruri şərait olacaq?

- Qarabağ Universitetinin Klinikası deyəndə böyük bir klinika sistemindən söhbət gedir. Təxminən 200 cərpayılıq klinika, yanımda tədris binası fəaliyyət göstərəcək. Tədris binası ilə klinika bir-birinə yaxın yerləşib. Tələbələrərimizin birinci kursdan etibarən klinikada olma imkanları olacaq və bu imkan tədris proqramımızın bir hissəsidir.

İkincisi, bizim çox müasir 500 kvadratmetrlik Simulyasiya mərkəzimiz var. Burada ən müasir avadanlıqlarla peşəkar komanda işləyəcək. Tələbələr birinci kursdan başlayaraq qan alma, iynə vurma, ürək masajı kimi ilkin bacarıqları öyrənəcəklər. Tədrisən isə daha mürəkkəb prosedurları da mənimsəmək imkanları olacaq.

Tələbələr ikinci kursdan başlayaraq xəstələrə birbaşa təmas quracaqlar

- Maraqlıdır, tələbələrərimizin ilk xəstələrini nə vaxt görəcəklər?

- Tələbələrərimiz ilk kursdan klinikada olsa da, ilkin bacarıqları Simulyasiya mərkəzində xüsusi məktəflər üzərində öyrənəcəklər. Bizim

təhsil modelimiz icma ilə erkən təmasların olduğu icma-əsaslı təhsilə (Community-Based Education, CBE) əsaslanır. Daha mürəkkəb prosedurlara hazır olduqdan sonra, yəni ikinci kursdan başlayaraq tələbələr xəstələrə birbaşa təmas quracaqlar.

- Belə başa düşdüm ki, ölkə səhiyyəsinin və tibb təhsilinin problemlərini araşdırmısınız, boşluqları müəyyənəldirmisiniz və fəaliyyətinizi bu istiqamətdə qurmağı planlaşdırmısınız...

- Elədir. Azərbaycandan 19 yaşında ayrılısam da, 21 il ölkədə yaşamasam da, ailəmdə həkim çoxdur, atam, anam, bacım bu peşənin sahibidirlər, ətrafımda tibb təhsilində müşahidə olunan boşluqlardan xəbəri olan insanlar çoxdur. Eyni zamanda, fakültəmizin qurulmasında 60 nəfərdən ibarət Məsləhətçi Şura iştirak edir. Almaniya, Niderland Krallığı, Türkiyə, Amerikadan olan tibb təhsili mütəxəssislərindən ibarət Şura ilə məsləhətləşirik. Fakültəmizdə tətbiq ediləcək tədris proqramları, kurikulumu onlarla birlikdə hazırlayırıq. İndidən dünya standartlarına uyğun kurikulum qururuq ki, gələcəkdə beynəlxalq akkreditasiyanı əldə edək. İlk məzunumuz olan kimi diplomumuz dünyada tanınssın. İlk məzunumuz “Tibb bacısı/tibb qardaşı” ixtisası üzrə 4 il sonra olacaq. Amma biz o vaxta qədər gözləməyəcəyik, artıq proqramlarımızdan başlayaraq bu prosese hazırlıq mərhələsinə başlamışıq. Məsləhət Şurasının kurikulum hazırlayan heyətinin tərkibində də fərqli akkreditasiya qurumlarının liderləri yer alıb. Onlar bizə bu istiqamətdə necə bir yol izləməli olduğumuzu göstərirlər.

“Qarabağ Universitetinin özünün mütləq Ailə Sağlamlıq Mərkəzi olacaq”

- Ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarında ixtisas seçimi ərafsində qəbul imtahanlarında ən yüksək bal toplayanlara nə vəd edirsiniz ki, sizi seçsinslər?

- Hazırda iki istiqamətdə iş gedir. Birincisi, proqramın dizaynıdır. 70 nəfər “Tibb”, 30 nəfər “Tibb bacısı/tibb qardaşı” ixtisası üzrə qruplar təşkil ediləcək. Bu say o deməkdir ki, təcürbə əsasında öyrənən kiçik qruplarda tədris həyata keçirəcəyik. Yəni yaxşı həkim, yaxşı tibb bacısı, ya da tibb qardaşı olmaq istəyənlər üçün Qarabağ Universiteti ən yaxşı seçimdir.

İkincisi, tələbələrərimiz təcürbəsini Ailə Sağlamlıq mərkəzlərində icma ilə bərabər keçəcəklər. Bu, tələbələrərimizin müstəqil həkim kimi yetişməsinə imkan yaradacaq. Onlar ailə sağlamlıq mərkəzlərində təcürbəli həkimin nəzarəti altında müstəqil işləyəcəklər. Təbii ki, bizim fərqli bölmələri olan öz xəstəxanamız var, orada onlar kifayət qədər təcürbə qazanaçaqlar. Amma ASM təcürbəsi, ilkin səhiyyə xidmətinin parçası olmaq tələbələrərimizin praktik imkanını artırıacaq. Qarabağ Universitetinin özünün mütləq Ailə Sağlamlıq Mərkəzi olacaq və burada həm ilkin, həm də ikinci, üçüncü səviyyəli səhiyyə xidmətləri göstəriləcək. Amma Qarabağda - Bərdə, Ağdam, Laçın, Zəngilanda, bir sözlə Xankəndi və onun ətrafındakı ərazidə tibbi xidmət göstərən bütün ailə sağlamlıq mərkəzlərini tələbələrərimizin təcürbə keçəcəyi yer kimi görürük. Bu yolla həm icmaya töhfə verəcəklər, həm də əla öyrənmək imkanlarından istifadə edəcəklər. Biz onları həmin mərkəzlərə tam hazırlıqla göndərəcəyik. Simulyasiya mərkəzində öyrənəcək, öz xəstəxanamızda mütəxəssislərimizin nəzarəti altında öyrəndiklərini tətbiq etdikdən sonra ASM-lərdə işləyib orada həkimlərə kömək edəcəklər.

Ən önəmlisi, Qarabağ Universitetini ona görə seçsinslər ki, burada tarixdə ilk olmaq şansları olacaq. Təbii ki, ölkəmizdə tibb təhsili almaq istəyən yeniyetmə və gənclərin seçim imkanı çoxdur, amma Qarabağ Universitetini seçməklə burada tibb təhsili alan ilk tələbə, ilk məzunları olacaqlar. İlk olmaq isə tarixin yeni səhifəsini yazmaq deməkdir. Bu, o deməkdir ki, Qarabağ Universitetini seçən həm də ilk məzun olacaq. İlk məzun olmaq isə ənənə formalaşdıranlardan biri olmaq deməkdir.

Ruhiyyə DAŞSALAHLI